

PIRLS 2016. SÍNTESI DE RESULTATS

Índex

1. Introducció a PIRLS	4
1.1. PIRLS, un estudi internacional de la IEA	4
1.2. Què avalua PIRLS.....	5
1.3. Instruments d'avaluació.....	7
1.4. La mostra de Catalunya	7
2. Resultats PIRLS 2016 de Catalunya.....	8
2.1. Resultats globals	8
2.2. Nivells de rendiment.....	9
2.3. Comparacions de resultats.....	12

1. INTRODUCCIÓ A PIRLS

1.1. PIRLS, UN ESTUDI INTERNACIONAL DE LA IEA

L'Associació Internacional per a l'Avaluació del Rendiment Educatiu (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*, IEA), fundada el 1959, té la finalitat de fer un seguiment de l'efectivitat dels processos d'ensenyament i aprenentatge dels sistemes educatius d'arreu del món, a més d'avaluar els aprenentatges des d'una perspectiva diagnòstica. Com a organisme internacional, la IEA entén que la diversitat de filosofies i models permet que cada país pugui aprendre dels altres, i per això ofereix instruments per a l'anàlisi de les polítiques efectives i la influència que tenen en el desenvolupament de l'ensenyament.

Dos dels estudis comparatius internacionals promoguts per la IEA avaluen el rendiment educatiu en comprensió lectora (PIRLS) i en matemàtiques i ciències (TIMSS).

Des de l'any 2001, l'avaluació PIRLS s'aplica cada cinc anys a una mostra representativa d'alumnes de 9 anys de tots els països participants. Per establir la mostra d'alumnes, PIRLS selecciona els que cursen l'equivalent al quart curs d'educació primària, independentment de l'edat que tinguin, ja que l'eix de la comparació entre països i territoris és el nombre d'anys d'escolarització formal i l'adquisició del currículum. PIRLS va escollir aquesta població d'alumnes perquè el quart curs d'educació primària és un moment important de transició en el desenvolupament dels infants com a lectors. Generalment en aquest curs, els alumnes han après a llegir i es troben en un moment en què comencen a llegir per aprendre.

A PIRLS hi participen diferents països i territoris del món (**taula núm. 1**), els quals tenen necessitats, objectius i expectatives diferents en l'àmbit educatiu. Per això, PIRLS duu a terme un estudi previ per tal de poder avaluar el contingut comú dels currículums dels països i territoris participants. A PIRLS 2016, hi participen 50 països, alguns dels quals estan integrats a l'OCDE o la UE.

50 països participen
en el PIRLS 2016.
7 comunitats
autònomes
d'Espanya hi han
ampliat la mostra

Taula 1. Països participants a PIRLS 2016

Països participants a PIRLS 2016				
Alemanya	Bulgària	França	Kazakhstan	Portugal
Anglaterra	Canadà	Geòrgia	Kuwait	Qatar
Aràbia Saudita	Dinamarca	Hong Kong	Lituània	República Txeca
Argentina	Egipte	Hongria	Malta	Rússia
Austràlia	Emirats Àrabs	Iran	Marroc	Singapur
Àustria	Eslovàquia	Irlanda	Noruega	Sud-àfrica
Azerbaidjan	Eslovènia	Irlanda del Nord	Nova Zelanda	Suècia
Bahrain	Espanya	Israel	Oman	Trinitat i Tobago
Bèlgica	Estats Units	Itàlia	Països Baixos	Xile
Botswana	Finlàndia	Jordània	Polònia	Xina (Taipei)

En l'edició de PIRLS 2016 set comunitats autònomes d'Espanya han ampliat la mostra d'alumnes per obtenir estadístiques representatives del seu territori. És la primera vegada que Catalunya participa a PIRLS amb una mostra ampliada.

Taula 2. Comunitats autònomes participants a PIRLS 2016

Comunitats autònomes participants a PIRLS 2016	
Andalusia	Comunitat de Madrid
Principat d'Astúries	La Rioja
Castella i Lleó	País Basc
Catalunya	

1.2. QUÈ AVALUA PIRLS

El concepte de lectura que preval a PIRLS 2016 parteix de la definició de competència lectora i té com a finalitat última que els alumnes han de llegir per actuar. Per a PIRLS 2016, la definició de competència lectora és la següent:

La competència lectora és l'habilitat per comprendre i utilitzar aquelles formes lingüístiques requerides per la societat i/o valorades per l'individu. Els joves lectors són capaços de construir significats i de crear coneixement a partir de textos que es troben en una àmplia varietat de formes. Llegeixen per aprendre, per participar en les comunitats de lectors de l'àmbit escolar i de la vida quotidiana, i llegeixen per gaudir.

PIRLS avalua el rendiment en la comprensió lectora dels alumnes entorn de dos propòsits globals de la lectura, que es troben presents en la major part de les lectures que han pogut fer els infants al llarg de la seva vida, tant dins com fora de l'escola:

- La lectura com a experiència lectora.
- La lectura per adquirir informació i fer-ne ús.

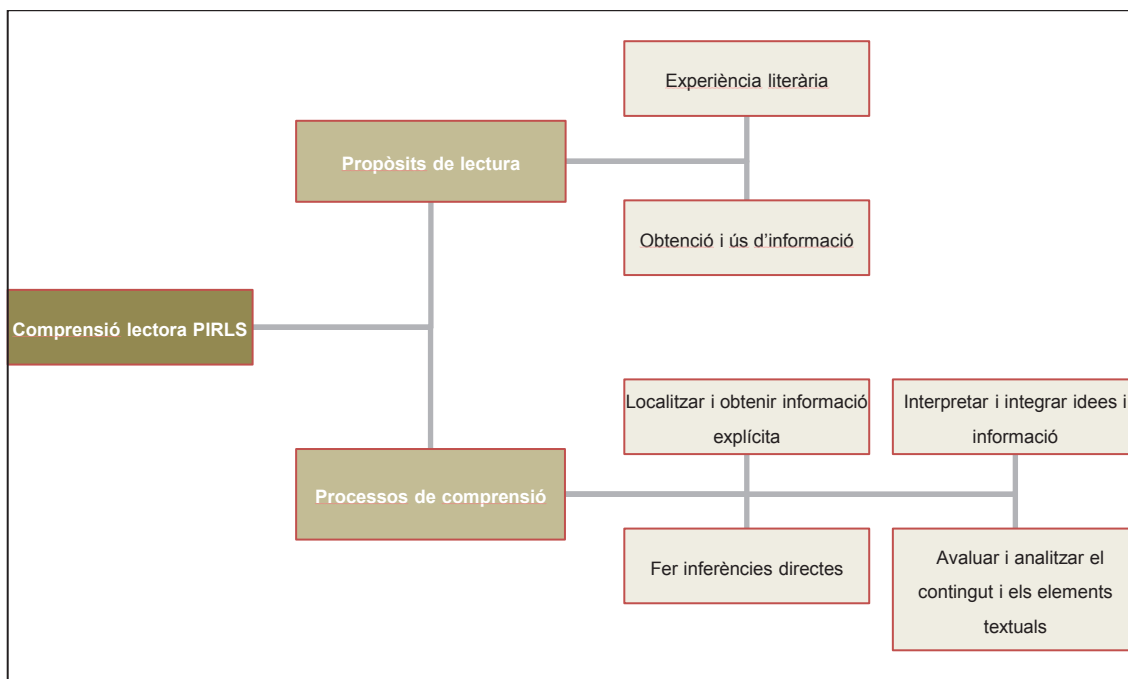
Les avaluacions de PIRLS integren quatre tipus de processos de comprensió, que s'apliquen a cada un dels dos propòsits de la lectura anteriors (**figura núm. 1**):

- Localitzar i obtenir informació explícita.
- Fer inferències directes.
- Interpretar i integrar idees i informació.
- Avaluar i analitzar el contingut i els elements textuais.

PIRLS té molt en compte el context sociocultural i educatiu de cada país que participa en l'avaluació. Per poder fer una bona interpretació contextualitzada dels resultats del rendiment en competència lectora, PIRLS recull informació addicional de context sobre com s'estructuren les oportunitats educatives i els factors que influeixen en aquestes oportunitats. Aquestes dades inclouen informació sobre: les polítiques curriculars referents a la competència lectora i l'organització del sistema educatiu entorn de l'aprenentatge de la lectura; l'entorn d'aprenentatge a la llar de cada alumne que participa a l'estudi; el clima d'aula, els recursos de l'escola i les estratègies d'ensenyament aplicades a les aules.

Per obtenir aquestes dades contextuais, PIRLS treballa amb dos instruments diferents: l'*Enciclopèdia PIRLS* i els qüestionaris de context. L'*Enciclopèdia PIRLS* s'ha publicat en cada una de les edicions de l'avaluació des del 2001. Està formada per un capítol escrit per cada un dels països que participa a PIRLS, on es resumeixen l'estructura del sistema educatiu i del pla d'estudis referent a l'ensenyament de la lectura durant l'educació primària o les polítiques relacionades amb l'ensenyament de la lectura (per exemple, la formació de docents, els materials d'ensenyament, les avaluacions, etc.). PIRLS 2016 recull dades sobre la varietat d'activitats i d'experiències referides als contextos següents d'aprenentatge de la lectura: el context nacional i el comunitari (recollits a l'*Enciclopèdia PIRLS*) i el context personal, familiar, escolar i d'aula (recollits al qüestionari, vegeu el punt 1.2).

Figura 1. Propòsits de la lectura i processos de comprensió lectora a PIRLS 2016

1.3. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

Per a l'avaluació de la comprensió lectora amb una prova de rendiment s'han dissenyat setze quaderns diferents. A cada alumne li correspon un quadern que conté dos textos, un de literari i un altre d'informatiu. Cada text conté una sèrie de preguntes, que poden ser de resposta múltiple o de resposta oberta. Les preguntes d'opció múltiple proporcionen als alumnes quatre opcions de resposta, amb només una de correcta. El ítems de resposta oberta requereixen que els alumnes proporcionin una resposta per escrit, en lloc de seleccionar una resposta d'un conjunt d'opcions. L'alumnat té 40 minuts per respondre cada text, amb una pausa de 15 minuts entre el primer i el segon text.

L'aplicació de PIRLS en cicles de cinc anys (2001, 2006, 2011, 2016) permet dur a terme el seguiment de tendències, ja que cada avaluació es vincula a les avaluacions precedents amb els ítems d'ancoratge.

Els instruments d'avaluació són una prova de rendiment i 4 qüestionaris de context

Per a la recollida de les dades de context, PIRLS aplica quatre qüestionaris: un per a l'alumnat, un altre per a les famílies, un altre per als mestres i un altre per a la direcció de l'escola. Els qüestionaris es poden respondre en 30 minuts.

L'alumnat ha d'emplenar un qüestionari amb preguntes sobre l'aprenentatge de la lectura a casa, a l'escola i a l'aula. Hi ha preguntes relacionades amb les actituds envers la lectura i els hàbits lectors.

L'enquesta emplenada pels pares i/o tutors proporciona informació valuosa sobre el suport que des de casa es proporciona als alumnes per a l'alfabetització primerenca, sobre l'aprenentatge de la lectura i l'experiència que en tenen. Els qüestionaris del mestre i de la direcció de l'escola proporcionen dades sobre el context escolar.¹

1.4. LA MOSTRA DE CATALUNYA

En les edicions anteriors de PIRLS, Catalunya havia participat a l'estudi formant part de la mostra estatal. En el PIRLS 2016, Catalunya hi participa amb una ampliació de mostra, de manera que per primera vegada disposa de resultats propis, segregats dels de l'Estat.

Per garantir l'objectivitat de la prova d'avaluació, la selecció de la mostra i les tasques d'aplicació i de correcció les porta a terme la IEA i les empreses contractades per a l'ocasió.

La mostra de Catalunya està formada per 1.041 alumnes, de 50 centres

La mostra de Catalunya de PIRLS 2016 està formada per 1.041 alumnes, provinents de 50 centres educatius (30 de públics, 17 de privats concertats i 3 de privats).

Algunes de les característiques de l'alumnat que constitueix la mostra de Catalunya són les següents:²

¹ Per a més informació, vegeu el número 34 de la col·lecció 'Documents', que inclou el marc conceptual de PIRLS 2016 i ítems alliberats de les edicions anteriors.

² No es tenen dades de tots els alumnes de la mostra per a totes les variables.

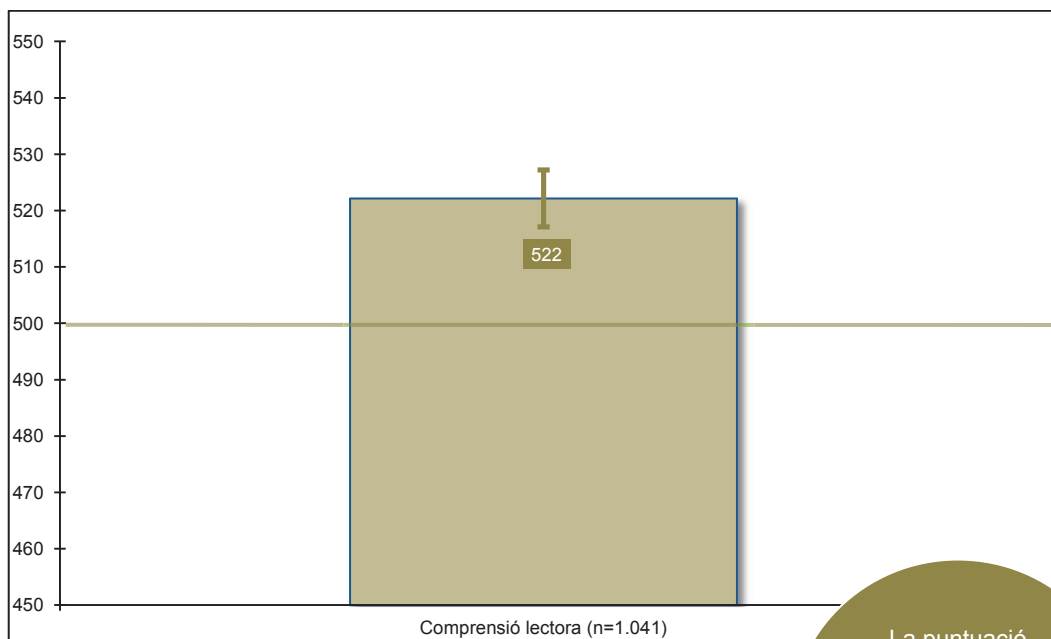
- Sexe de l'alumnat:
 - 525 nenes
 - 516 nens
- País de naixement de l'alumnat:
 - 896, en aquest país
 - 60, en d'altres països
- Freqüència amb què l'alumnat parla català a casa:
 - 308, sempre
 - 97, gairebé sempre
 - 353 a vegades
 - 277 mai

2. RESULTATS PIRLS 2016 DE CATALUNYA

2.1. RESULTATS GLOBALS

Per analitzar els resultats, PIRLS utilitza el mètode de Teoria de Resposta a l'Ítem. La TRI valora el rendiment de l'alumnat en funció del nivell de dificultat de les preguntes que ha estat capaç de respondre. La TRI permet situar el nivell de competència de cada alumne en una escala comuna, amb independència de les preguntes que li hagin correspost respondre en el seu quadern de la prova de rendiment. El **gràfic núm. 1** mostra la puntuació global en comprensió lectora de l'alumnat de la mostra de Catalunya. La línia dels 500 punts marca el punt de referència internacional.

Gràfic 1. Puntuació global en comprensió lectora de l'alumnat de Catalunya. PIRLS 2016

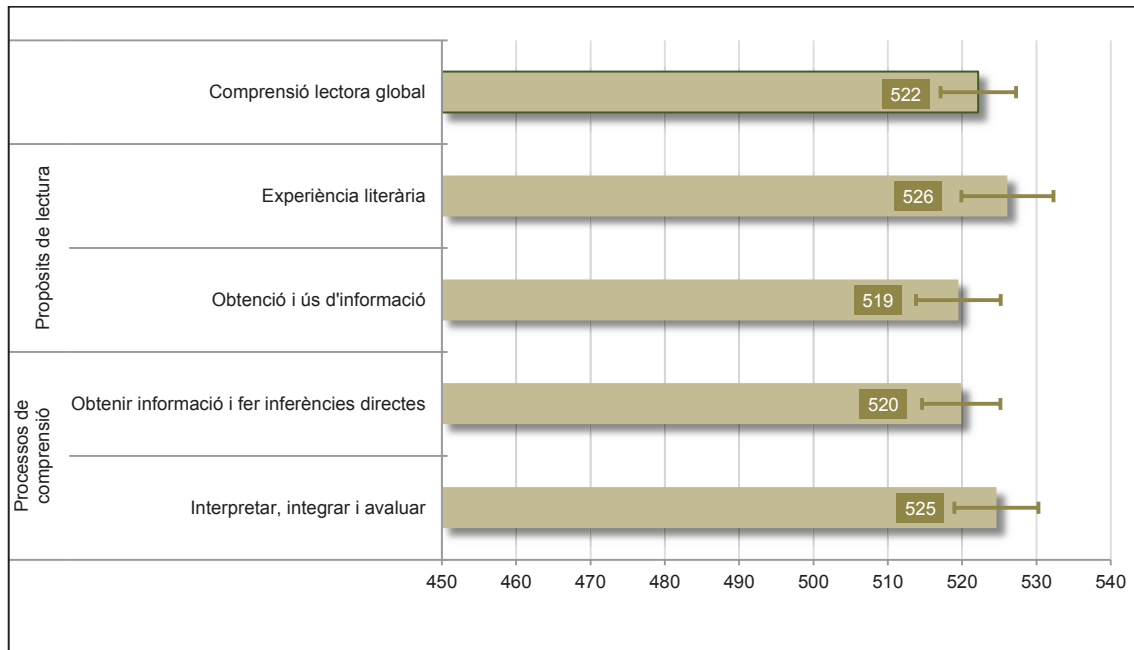

PIRLS proporciona els resultats obtinguts en quatre dominis. Els quatre processos de comprensió lectora de la **figura núm. 1** s'agrupen en dues categories, que són obtenir informació i fer inferències directes, per una banda, i interpretar, integrar i avaluar, per l'altra. Les altres dues dimensions corresponen als dos propòsits de lectura: experiència literària i obtenció i ús d'informació.

La puntuació global de l'alumnat de Catalunya en el PIRLS 2016 és de 522 punts

Com es pot observar en el **gràfic núm. 2**, els resultats obtinguts per l'alumnat de la mostra de Catalunya en les quatre dimensions avaluades a PIRLS 2016 són propers als 520 punts, per sobre de la referència internacional estandaritzada dels 500 punts.

Gràfic 2. Puntuació per dominis en comprensió lectora de l'alumnat de Catalunya. PIRLS 2016

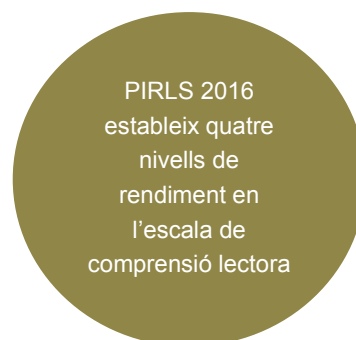

2.2. NIVELLS DE RENDIMENT

PIRLS estableix quatre nivells de rendiment per mesurar tant els propòsits de lectura com els processos de comprensió lectora. Estan delimitats per uns punts de referència internacionals, fixats en els 400, 475, 550 i 625 punts. La distribució dels ítems dels quaderns en els diferents nivells, segons la dificultat que presenten, permet descriure el grau d'adquisició de la competència corresponent a cada un. S'ha establert un cinquè nivell, per sota dels 400 punts.

La **taula núm. 3** descriu els coneixements i les habilitats que es corresponen amb cada un dels nivells de rendiment en comprensió lectora.

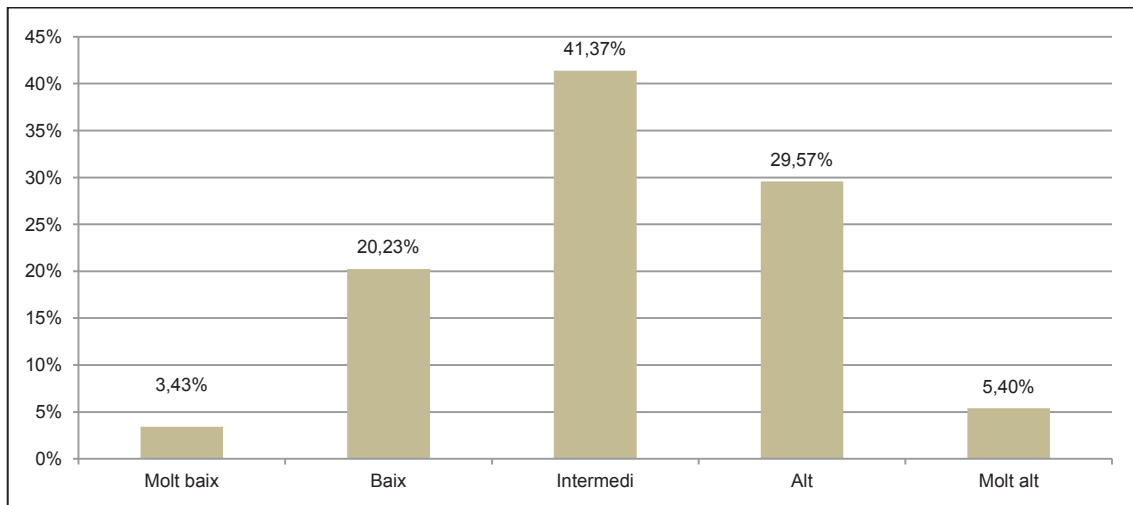
El **gràfic núm. 3** mostra la distribució de l'alumnat de Catalunya en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora.

Taula 3. Descripció dels nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora. PIRLS 2016

<p>Nivell avançat: més de 625 punts</p>	<p>En llegir textos literaris, els alumnes poden interpretar els esdeveniments i les accions dels personatges per proporcionar raons, motius, sentiments i trets de caràcter a partir del text; també poden començar a avaluar l'efecte que té en el lector el llenguatge i l'estil de l'autor.</p> <p>En llegir textos informatius, els alumnes poden distingir i interpretar informació complexa que hi ha en diferents parts del text; poden integrar informació de diferents parts d'un text per donar explicacions, interpretar el grau d'importància de la informació i seqüenciar activitats; també poden començar a avaluar els trets textuals i visuals per valorar el punt de vista de l'autor.</p>
<p>Nivell alt: més de 550 punts</p>	<p>En llegir textos literaris, els alumnes poden localitzar i distingir accions i detalls significatius immersos en el text; poden fer inferències per explicar les relacions entre les intencions, els actes, els esdeveniments i els sentiments, sempre d'acord amb el text; poden interpretar i integrar esdeveniments i accions, trets i sentiments dels personatges a mesura que es desenvolupen al llarg de tot el relat; també poden reconèixer l'ús d'alguns trets del llenguatge literari, com el to, les metàfores o les imatges.</p> <p>En llegir textos informatius, els alumnes poden localitzar i distingir informació rellevant en un text dens o una taula complexa; poden fer inferències sobre connexions lògiques per donar explicacions i raons; poden integrar informació textual i visual per interpretar les relacions entre idees; també poden avaluar el contingut i els elements textuals per fer-ne una generalització.</p>
<p>Nivell intermedi: més de 475 punts</p>	<p>En llegir textos literaris, els alumnes poden localitzar, reconèixer i reproduir independentment accions, esdeveniments i sentiments indicats explícitament; poden fer inferències directes sobre els trets, els sentiments i les motivacions dels personatges principals; poden interpretar raons òbvies i causes, reconèixer evidències i posar exemples; també poden començar a reconèixer algunes opcions de la llengua literària.</p> <p>En llegir textos informatius, els alumnes poden localitzar i reproduir dos o tres elements d'informació del text; fer referències directes per donar explicacions fonamentades; també poden començar a interpretar i integrar la informació per ordenar fets.</p>
<p>Nivell baix: més de 400 punts</p>	<p>En llegir textos literaris, els alumnes poden localitzar i obtenir detalls explícits d'informació, accions o idees; poden fer inferències directes sobre esdeveniments i justificar accions; també poden començar a interpretar els esdeveniments i les idees principals.</p> <p>En llegir textos informatius, els alumnes poden localitzar i reproduir informació explícita del text i d'altres formats, com ara taules i diagrames; també poden començar a fer inferències directes sobre explicacions, accions i descripcions.</p>

Gràfic 3. Distribució de l'alumnat de Catalunya en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora. PIRLS 2016

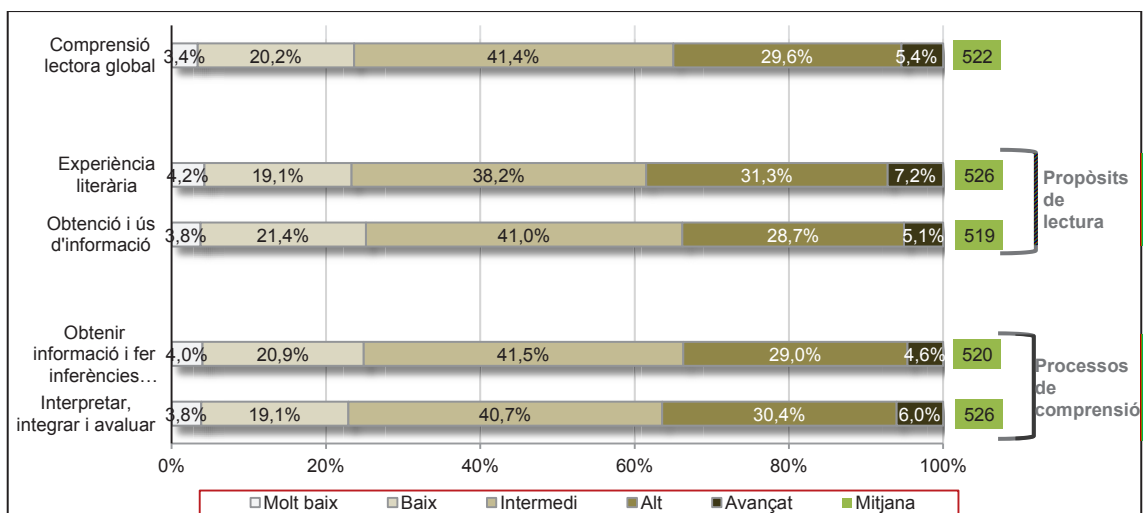

Com es pot observar, el nivell on el percentatge d'alumnat és més elevat és l'intermedi, amb més del 40% de l'alumnat.

El **gràfic núm. 4** mostra la distribució de l'alumnat de Catalunya en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora, segons les dimensions avaluades. En totes, el percentatge més elevat es troba situat en el nivell intermedi, amb percentatges sempre propers al 40%. El percentatge d'alumnat situat al nivell alt és proper al 30%, mentre que el percentatge d'alumnat situat al nivell baix se situa sempre pròxim al 20%.

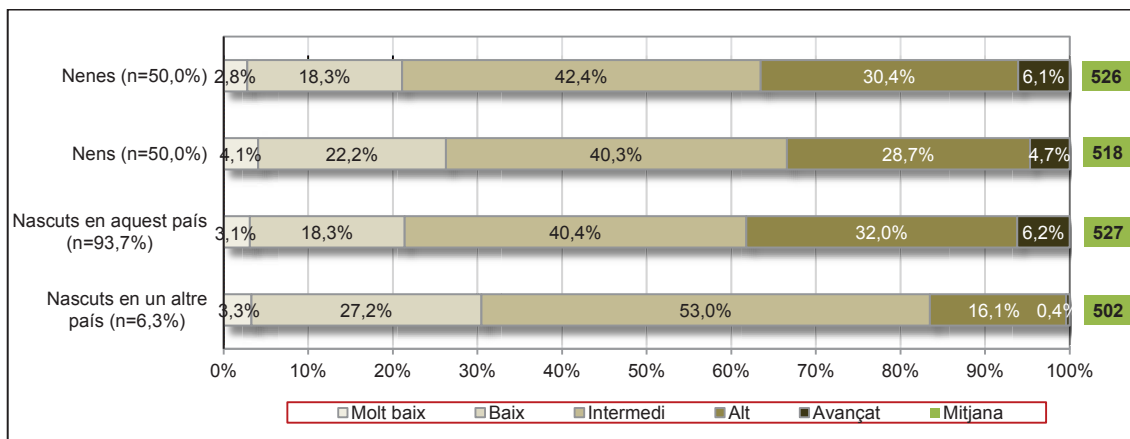
Els percentatges d'alumnat situats als nivells extrems són molt més baixos: el percentatge d'alumnes situat al nivell molt baix de l'escala de rendiment no arriba mai al 5%, mentre que el percentatge d'alumnes situat al nivell avançat no baixa del 4,6% (en la dimensió d'obtenir informació i fer inferències directes), i arriba fins al 7,2% (en la dimensió d'experiència literària).

Gràfic 4. Distribució de l'alumnat de Catalunya en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora per dimensions avaluades. PIRLS 2016

El **gràfic núm. 5** mostra la distribució de l'alumnat de Catalunya en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora segons la variable sexe i país de naixement.

Gràfic 5. Distribució de l'alumnat de Catalunya en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora segons la variable sexe i país de naixement. PIRLS 2016

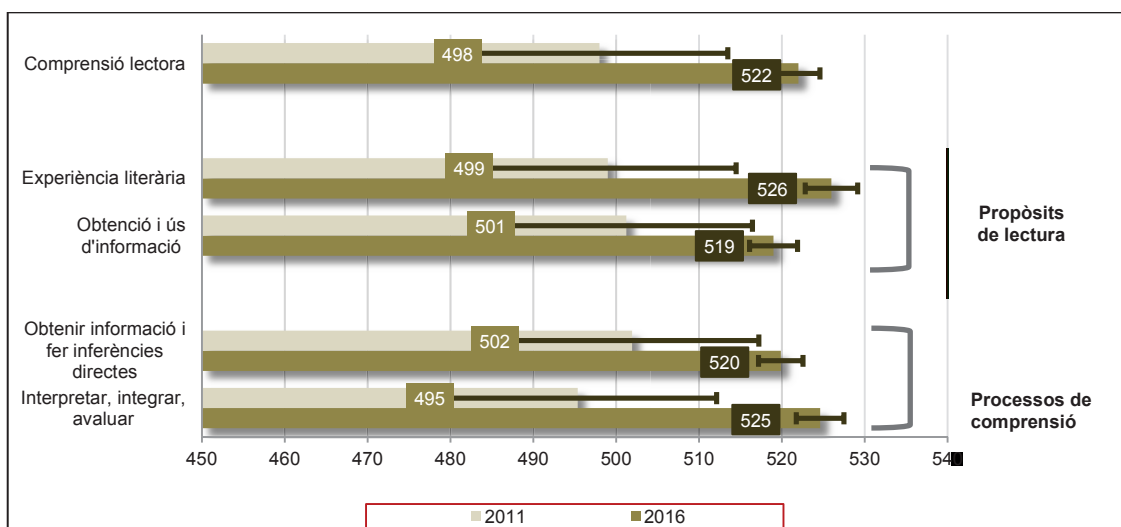

Com es pot observar, els percentatges de les nenes i dels nens presenten valors molt similars. En canvi, els percentatges de l'alumnat nascut en aquest país i els de l'alumnat nascut en un altre país presenten diferències remarcables. Els percentatges de l'alumnat nascut en un altre país presenten un percentatge més elevat d'alumnat situat al nivell baix (27%) i al nivell intermedi (53,0%), mentre que l'alumnat situat al nivell alt (16,1%) es redueix a la meitat (és proper al 30% en les altres variables). El percentatge d'alumnat nascut en un altre país situat al nivell avançat és residual (0,4%).

2.3. COMPARACIONS DE RESULTATS

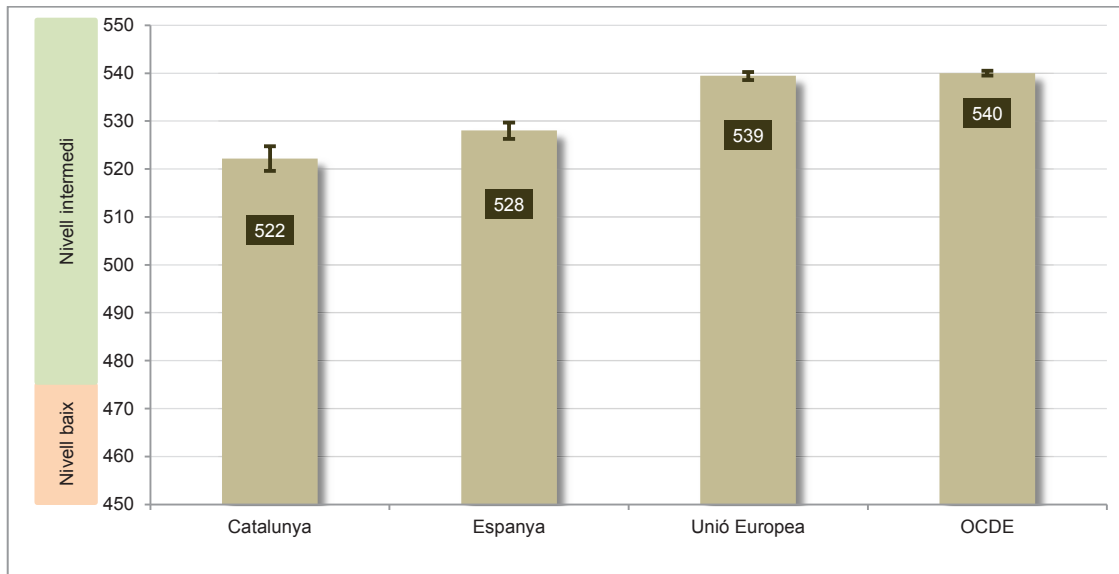
En aquest apartat es presenten els resultats de l'alumnat de Catalunya, comparats amb les puntuacions mitjanes de l'alumnat dels països de l'OCDE i de la UE, de l'alumnat d'Espanya i de l'alumnat de les comunitats autònomes que també han ampliat la mostra. El primer gràfic, però, presenta l'evolució de resultats de l'alumnat de Catalunya entre el 2011 i el 2016 (**gràfic núm. 6**). Cal tenir en compte que les dades de 2011 no són representatives, ja que Catalunya no tenia mostra pròpia. La primera ampliació de mostra és la de l'avaluació PIRLS 2016.

Gràfic 6. Evolució dels resultats de Catalunya a PIRLS 2011 i PIRLS 2016. Puntuació global i per dimensions

El **gràfic núm. 7** presenta els resultats globals de Catalunya, d'Espanya, de la Unió Europea i de l'OCDE a PIRLS 2016. Les puntuacions globals de Catalunya i d'Espanya són les més baixes, però cal tenir en compte que totes (les de la UE i l'OCDE també) se situen en el nivell intermedi de l'escala de rendiment.

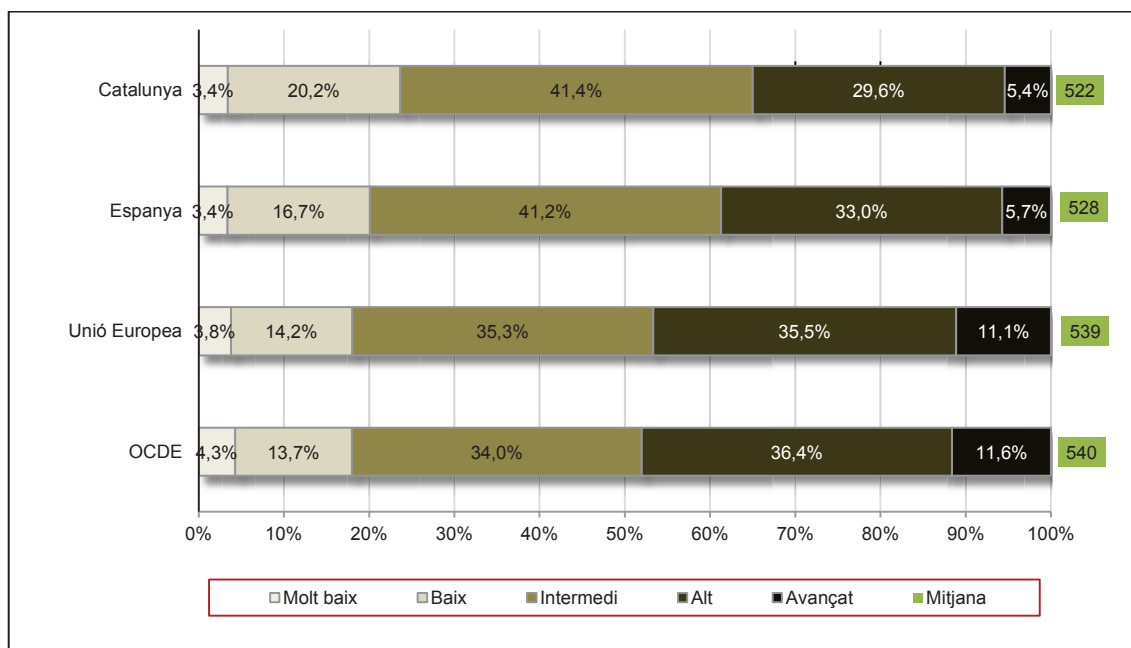
Gràfic 7. Resultats globals de Catalunya, Espanya, UE i OCDE. PIRLS 2016

El **gràfic núm. 8** presenta els percentatges d'alumnes de Catalunya, Espanya, la Unió Europea i l'OCDE situats en els cinc nivells de l'escala de rendiment. Els percentatges més elevats d'alumnes estan situats en el nivell intermedi i l'alt: Catalunya i Espanya tenen el percentatge més elevat d'alumnes en el nivell intermedi, del 41%, mentre que el percentatge d'alumnes situats al nivell alt disminueix prop de 10 punts percentuals. Els percentatges de la UE i l'OCDE són equivalents en aquests dos nivells, sempre al voltant del 35%. Els percentatges d'alumnes situats al nivell avançat són més del doble a la UE i l'OCDE (11%) que a Catalunya i Espanya (5%).

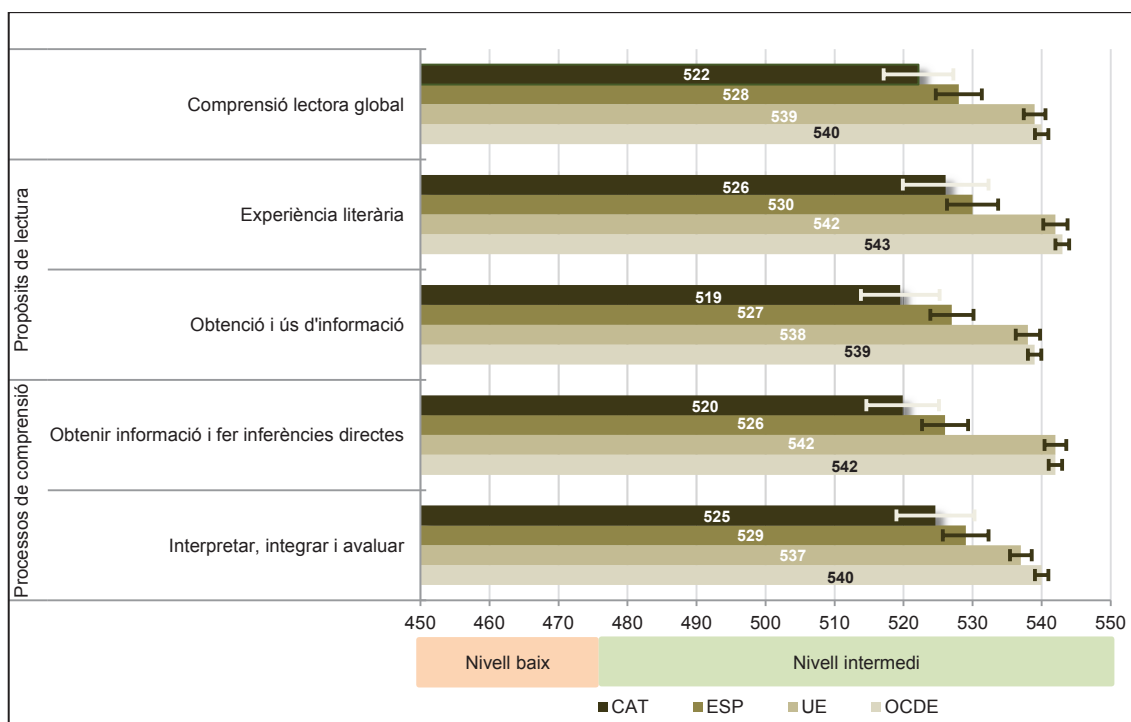
Les puntuacions globals de Catalunya, Espanya, la UE i l'OCDE se situen al nivell intermedi de l'escala de rendiment

Gràfic 8. Distribució de l'alumnat de Catalunya, Espanya, UE i OCDE en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora. PIRLS 2016

El **gràfic núm. 9** presenta els resultats de Catalunya, Espanya, la Unió Europea i l'OCDE per dimensions. Com es pot observar, totes les puntuacions globals se situen en el nivell intermedi de l'escala de rendiment. Les puntuacions més altes corresponen sempre al propòsit de lectura d'experiència literària.

Gràfic 9. Resultats de Catalunya, Espanya, UE i OCDE per dimensions. PIRLS 2016

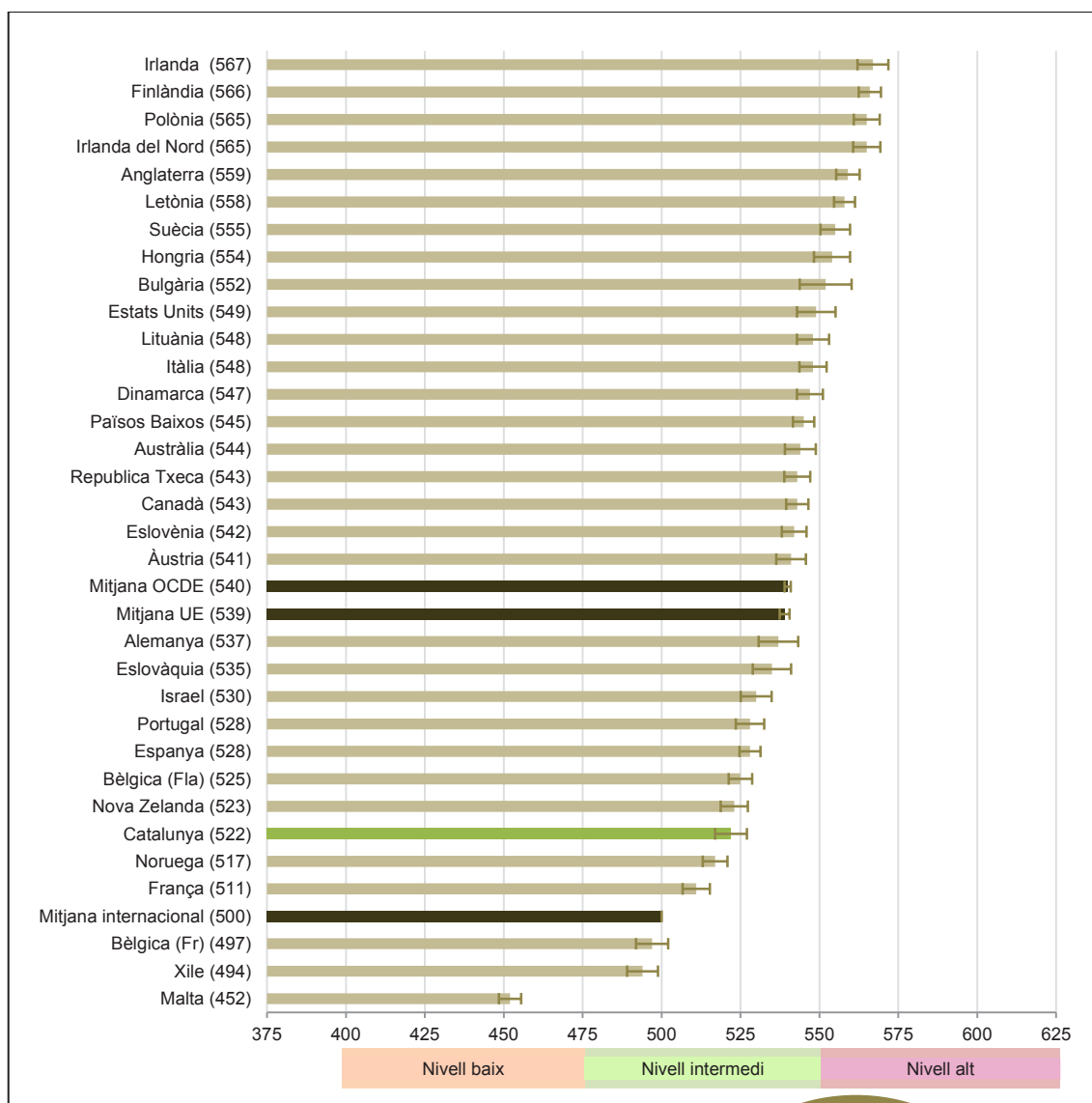

El **gràfic núm. 10** presenta la puntuació global d'una trentena de països que han participat a PIRLS 2016, entre els quals s'inclouen les dades de Catalunya. Catalunya (522 punts) queda

situada a la part baixa del gràfic, amb una puntuació mitjana propera a la d'Espanya (528), Bèlgica flamenca (525), Nova Zelanda (523), Noruega (517) o França (511). Tots aquests països —i de fet, molts d'altres— estan situats al nivell intermedi de l'escala de rendiment. Només els nou primers se situen al nivell alt, amb puntuacions que van des dels 567 punts d'Irlanda fins als 552 de Bulgària.

Els únics països del gràfic que se situen al nivell baix de rendiment són Xile (494) i Malta (452).

Gràfic 10. Puntuació global per països de la UE i l'OCDE. PIRLS 2016

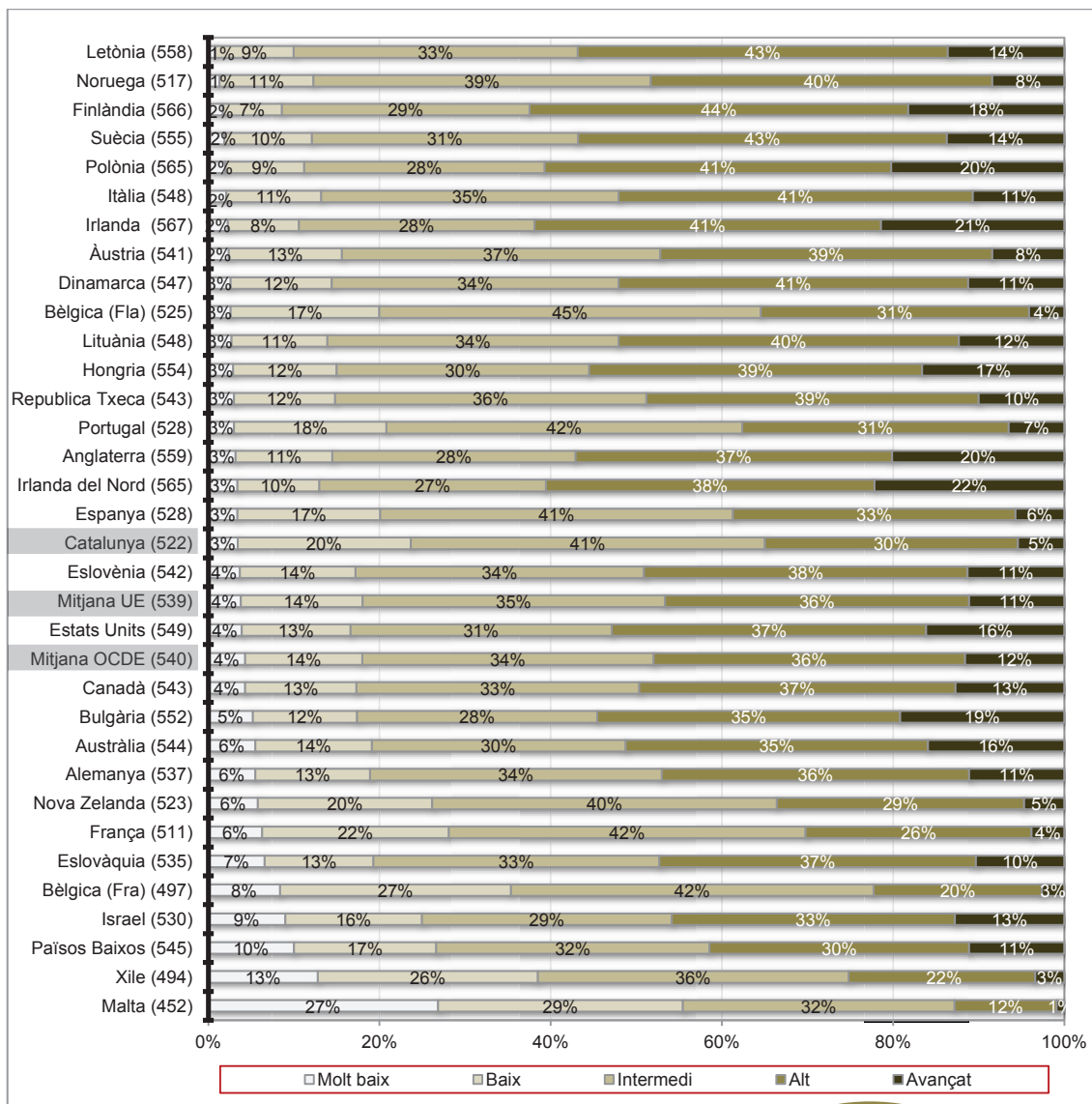

La puntuació mitjana de Catalunya (522) és propera a la d'Espanya (528), Bèlgica flamenca (525) i Nova Zelanda (523)

La puntuació mitjana de Catalunya (522) és superior a la de Noruega (517) i França (511)

El **gràfic núm. 11** presenta la distribució per nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora de PIRLS 2016 dels països del gràfic anterior. Els països que estan classificats al nivell alt en l'escala de rendiment tenen un percentatge molt més elevat d'alumnes situat al nivell avançat. Així, per exemple, Irlanda del Nord hi té el 22%, Irlanda el 21%, Polònia i Anglaterra hi tenen el 20% i Bulgària, el 19%. El percentatge d'alumnat de Catalunya situat al nivell avançat en l'escala de rendiment és del 5% i el d'Espanya, del 6%. La mitjana de la UE és del 11% i la de l'OCDE és del 12%.

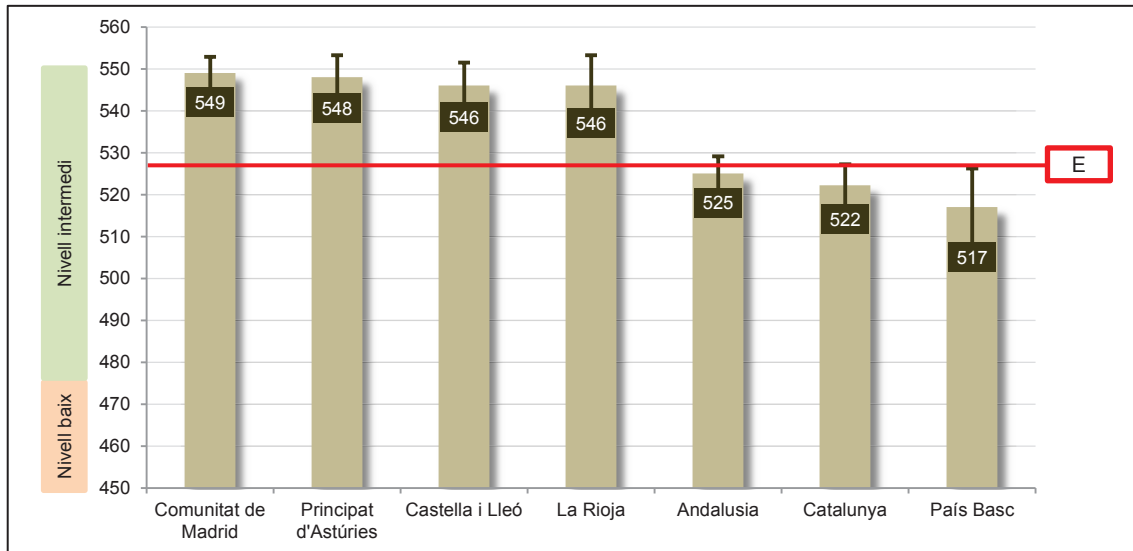
Gràfic 11. Distribució de l'alumnat de països de la UE i l'OCDE en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora. PIRLS 2016

La puntuació global de la gran majoria de països de la UE i l'OCDE se situa en el nivell intermedi de l'escala de rendiment. Com la de Catalunya

El **gràfic núm. 12** conté la puntuació global de les set comunitats autònomes d'Espanya que han ampliat mostra a PIRLS 2016. Com es pot observar, hi ha quatre comunitats autònomes que se situen per sobre de la mitjana espanyola i tres que se situen per sota. La puntuació màxima són els 549 punts de la Comunitat de Madrid i la mínima, els 517 punts del País Basc. Totes les comunitats autònomes se situen en el nivell intermedi de l'escala de rendiment.

Gràfic 12. Puntuació global per comunitats autònomes. PIRLS 2016

El **gràfic núm. 13** presenta la distribució per nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora de PIRLS 2016 de les set comunitats autònomes que han ampliat mostra. Estan ordenades per ordre decreixent del percentatge d'alumnat situat al nivell molt baix de l'escala.

En totes les comunitats, els percentatges més elevats corresponen al nivell intermedi i alt de l'escala, que sumen més del 70% del total en tots els casos. Castella i Lleó té el 83,2% d'alumnat situat en aquests dos nivells i la Comunitat de Madrid, el 79,6%, que són els dos percentatges més elevats. Els més baixos corresponen al País Basc, 71,3%, i a Catalunya, 71,0%.

Els percentatges més elevats d'alumnat situat al nivell avançat de l'escala corresponen a La Rioja, amb el 10,3%, i a la Comunitat de Madrid i el Principat d'Astúries, ambdues amb el 9,4%. Els percentatges més baixos corresponen a Andalusia, amb el 4,8%, i el País Basc, amb el 3,5%.

Els percentatges més baixos d'alumnat situat al nivell molt baix de l'escala de rendiment corresponen al Principat d'Astúries, amb un 0,9%, i a La Rioja, amb un 1,0%, mentre que els més elevats corresponen al País Basc, amb un 4,4%, i a Catalunya i Andalusia, amb un 3,4%, que es correspon amb la mitjana d'Espanya.

La puntuació global de totes les comunitats autònomes se situa en el nivell intermedi de l'escala de rendiment

Gràfic 13. Distribució de l'alumnat de les comunitats autònomes en els cinc nivells de rendiment de l'escala de comprensió lectora. PIRLS 2016

